

בס"ד. ש"פ צו, שבת הגדול, י"ב ניסן (מאמר ב'), ה'תשמ"ז

(הנחה בלתי מוגה)

תפלה לדוד גו' הורני ה' דרכך גו' יחד לבכי ליראה שמך¹, ומביא אדמו"ר הצ"צ ברשימותיו לתהלים² מאמר הזוהר³ עה"פ יחד לבכי מאן לבכי כד"א⁴ צור לבכי וחלקי. ומבאר, דלפירוש זה (שלבכי קאי על הקב"ה), פירוש יחד לבכי הוא שיהי' יחוד הוי' ואלקים. ובכדי לבאר התיווך דפירוש זה עם הפירוש כפשוטו דיחד לבכי קאי על לב האדם, ממשיך הצ"צ², דיחוד זה למעלה (יחוד הוי' ואלקים) נעשה ע"י יחוד הלב (דהאדם) למטה, כדאיתא בלקו"ת ד"ה וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים⁵, שע"י והשבות אל לבבך, יחוד ב' הלבבות (שגם היצה"ר ישוב לעבודת הוי', בכל לבבך בשני יצריך⁶), נמשך להיות הוי' הוא האלקים, יחוד הוי' ואלקים.

(ב) **והנה** בענין היחוד דהוי' ואלקים מבאר שם כמה פירושים וענינים. פירוש א', דענין יחוד הוי' ואלקים הוא שגם בשם אלקים יהי' הגילוי דשם הוי'. דלפי פירוש זה, ענין היחוד דהוי' ואלקים הוא עילוי בשם אלקים, שמאיר בו הגילוי דשם הוי'. ויש עוד פירושים ביחוד הוי' ואלקים, שהוא עילוי (גם) בהוי' (כדלקמן). והנה בענין יחוד הוי' ואלקים (לפי פירוש הראשון) מובא שם מזוהר⁷, דהוי' הוא ע"ק ואלקים הוא ז"א, וענין יחוד הוי' ואלקים הוא המשכת וגילוי עתיק בז"א.

ויש לומר, דביאור זה ביחוד הוי' ואלקים (גילוי ע"ק בז"א) הוא חידוש ועילוי גם בפירוש וענין הראשון דיחוד הוי' ואלקים. דהנה ברוב המקומות מבואר⁸ דשם הוי' מלשון מהוה⁹ הוא האור שבגדר מקור להוות

(6) ברכות נד, א — במשנה. ספרי (הובא בפרש"י) עה"פ ואתחנן ו, ה. לקו"ת שם בתחלת הדרוש (ז, ד).

(7) ח"ג קמג, א.

(8) וראה גם תניא שעהיוה"א פ"ד ואילך.

(9) ראה זח"ג רנז, סע"ב (ברע"מ). פרדס

שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ט. תניא שעהיוה"א רפ"ד.

(1) תהלים פו, א. שם, יא. — הקאפיטל שהתחילו לומר ב"א ניסן השתא (ראה לעיל ח"א ע' 1 ואילך).

(2) אוה"ת (יהל אור) עה"פ (ע' שה).

(3) ח"א נט, א.

(4) תהלים עג, כו.

(5) השני — בסופו (ואתחנן ט, א) —

הובא ביהל אור שם.

את העולמות, וזה שצ"ל הצמצום וההעלם וההסתר דשם אלקים שהוא מגן ונרתק לשם הוי' הוא כי ההתהוות שמצד שם הוי' היא באופן שהנבראים הם בטלים במציאות בהאור דשם הוי'¹⁰, וע"י ההעלם וההסתר דשם אלקים הם נעשים ליש ודבר נפרד. דלפי ביאור זה, ענינם של ב' השמות הוי' ואלקים בספירות הוא ז"א ומלכות¹¹. ומה שמבואר כאן שהוי' ואלקים הוא ע"ק וז"א הוא כי גם אור המצומצם נכלל בשם אלקים. ולכן, האור שהוא בגדר מקור לעולמות (ז"א) נכלל באלקים, והוי' הוא עתיק שלמעלה (עתיק מלשון נעתק ונבדל) מגדר מקור לעולמות.

(ג) **ויש** לומר, דזהו גם מה שמציין הצ"צ² ללקו"ת פ' בלק ד"ה מי מנה בענין יחד לבכנו. דמבואר שם¹², דכלב יש שתי בחינות, פנימיות וחיצוניות. חיצוניות הלב היא האהבה שבאה ע"י התכוננות, ופנימיות הלב היא האהבה רבה שלמעלה מטעם ודעת. נולהעיר מהמבואר במ"א דב' הלבבות הם כנגד מזבח החיצון וכו'. ועפ"ז יש לקשר זה עם פרשת השבוע¹³ שבתחלתה מבואר ענין קרבנות התמיד על מזבח החיצון, דהעבודה דמזבח החיצון היא עבודת הקרבנות, והעבודה דמזבח הפנימי היא עבודת הקטורת שלמעלה מזה. וב' עבודות אלו ישנם בכאו"א מישראל, בבחינת חיצוניות הלב ופנימיות הלב¹⁴. דהנה, לפעמים מבואר דענין יחוד ב' הלבבות בעבודת האדם הוא שגם היצה"ר יאהוב את הוי' (כנ"ל מלקו"ת ד"ה וידעת היום והשבות אל לבבך), וכאן מבואר, שב' הלבבות הם ב' דרגות כנפש האלקית, וענין יחד לבבי וכן יחד לבכנו הוא יחוד ב' דרגות אלו. ויש לומר, דזה שהצ"צ מציין ללקו"ת ד"ה מי מנה (בענין יחד לבכנו) הוא בהתאם למה שמבואר כאן דיחוד הוי' ואלקים הוא המשכת וגילוי ע"ק בז"א. כי העבודה דיחוד ב' הלבבות שבאדם שעל ידה נעשה היחוד דהוי' ואלקים (יחד לבבי שלמעלה), צריכה להיות בדוגמתה, ושני הביאורים בענינם של ב' הלבבות שבאדם הם בדוגמת שני הביאורים בענין ב' השמות הוי' ואלקים. דב' היצרים הם דוגמת ושרשם הוא מב' השמות הוי' ואלקים

(13) צו ו, ב ואילך.

(14) ראה תו"ח תרומה תמג, א ואילך. אוה"ת ויקהל ע' בריג ואילך. דרמ"צ פו, ב ואילך. ד"ה ועשו לי מקדש תרנ"א. וראה אוה"ת יהל אור שם ע' שז.

(10) דהנבראים כלולים בהאור דהוי', שלכן אופן ביטולם אליו הוא כביטול זיו השמש בשמש, כמבואר בארוכה בתניא שעהי"ה פ"ג.

(11) ראה תניא שעהי"ה פ"ז.

(12) לקו"ת בלק סז, ד ואילך.

דגילוי והעלם¹⁵, דזה שנה"ב מעלמת ומסתרת על נפש האלקית משתלשל מההעלם דשם אלקים שמעלים ומסתיר על שם הוי"ו¹⁶, אמנם ב' הלבכות שבנפש האלקית עצמה, חיצוניות הלב שבמדידה והגבלה (דטעם ודעת) ופנימיות הלב שלמעלה ממדידה והגבלה, הם דוגמת ושרשם הוא בב' השמות הוי"ו ואלקים שבאור עצמו, אור שבהגבלה (ז"א) ואור שלמעלה מהגבלה (ע"ק), וע"י יחוד ב' הלבכות דנפש האלקית נעשה יחוד הוי"ו ואלקים שבאור, יחוד ע"ק וז"א.

ד) **ויש** לומר, שע"פ ביאור זה דהצ"צ, שהכוונה ביחוד הוי"ו ואלקים כאן (בפסוק יחד לבבי) היא ליחוד ע"ק וז"א, יובן גם הקשר וההמשך דפסוק זה להפסוק שלפניו¹⁷ כי גדול אתה ועושה נפלאות אתה אלקים לבדך, דמזה שאומר כאן כו"כ ענינים בהעילוי דאלקים (שהוא גדול ועושה נפלאות) מובן, דשם אלקים שבפסוק זה הוא בחינת אור וגילוי (ולא המגן והנרתק דשם אלקים שמעלים ומסתיר על שם הוי"ו, שעיי"ז נעשים הנבראים ליש ודבר נפרד), אלא שהאור והגילוי הוא במדידה והגבלה, ועל זה אומר (בפסוק שלאחריו) הורני הוי"ו דרכיך גו' יחד לבבי גו', שיהי' בו (באור המצומצם דאלקים) הגילוי דהוי"ו, אור שלמעלה מצמצום.

ה) **ומביא** הצ"צ² עוד פירוש (וענין) בהוי"ו הוא האלקים¹⁸ דגם שם הוי"ו (שלמעלה מהגבלה) הוא רק בחינת אלקים וצמצום לגבי עצמות אוא"ס שלמעלה מהוי"ו. וזהו מ"ש בלקו"ת (ד"ה ביום השמע"צ כנישין תהא לכוון¹⁹) בפירוש הכתוב צור לבבי וחלקי אלקים לעולם דאלקים הוא השורש והמקור דשם הוי"ו, דזה שהאור הוא בחינת הוי"ו (שנרגש בו שהוא בלי גבול) הוא דוקא לאחרי שנמשך כבר ממקורו, אבל בהיותו כלול במקורו, נרגש בו שהוא רק בחינת אלקים וצמצום. ועפ"ז, ענין יחד לבבי, יחוד הוי"ו ואלקים, הוא שגם בהוי"ו יהי' הגילוי דאלקים. היינו, שהגילוי דאלקים (זה שהאור הוא רק בחינת אלקים וצמצום לגבי עצמות אוא"ס) שנרגש בהאור כמו שהוא במקורו, יורגש

15) ראה אזה"ת בראשית כרך ג תתקכב, מציין לד"ה שובה ישראל (נדפס בלקו"ת ב. ובכ"מ).

16) ראה סה"מ קונטרסים ח"א רסז, א. וראה גם אזה"ת שם. פירושים.

17) תהלים פו, יו"ד. 19) נדפס בלקו"ת דרושי שמע"צ פד, ד

18) בלקו"ת שמע"צ שבהערה הבאה ואילך. וראה שם פה, א.

בו גם כמו שבא בהמשכה וגילוי, הוי'. ויש לומר, דזה שהצ"צ מוסיף פירוש זה ביחד לבבי הוא, כי פירוש הפסוק כי גדול גו' אלקים לבדך הוא (לא שגם שם אלקים הוא גדול וגו', אלא) שענין הגדלות וכו' הוא בעיקר בשם אלקים, אלקים לבדך, ולכן מבאר, שגם פירוש יחד לבבי גו' (שבהמשך לכי גדול גו' אלקים לבדך) הוא שבהוי' יהי' הגילוי דאלקים, השורש ומקור דשם הוי'.

ויש לקשר זה גם עם ענין יציאת מצרים שבחודש ניסן, דכתיב בה²⁰ וארא אל אברהם גו' ושמי הוי' לא נודעתי להם גו', משא"כ לבני ישראל הי' גילוי שם הוי' במתן תורה [שזהו ההמשך דיציאת מצרים כמ"ש²¹ בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה], וכמ"ש²² אנכי הוי' אלקיך גו', ומבואר בזה²³, דלאבות נתגלה בחינת שם הוי' דלתתא, משא"כ לבני ישראל בשעת יציאת מצרים הי' גילוי הוי' דלעילא, שלגבי' הרי בחינת הוי' דלתתא כאלקים יחשב, ולכן כתיב²⁰ ושמי הוי' לא נודעתי להם.

ו) **והנה** בהמשך הענין שם²⁴ מביא הצ"צ דרשת חז"ל²⁵ עה"פ²⁶ ויתן לך האלקים, ויתן לך את אלקותו. ומבאר דמ"ש ויתן לך האלקים, האלקים דוקא, הוא כמ"ש במ"א²⁷ בפירוש אלקינו, דהגם שנשמת האדם היא חלק משם הוי'²⁸, מ"מ אומרים (הוי') אלקינו, כי בכדי שיומשך בנו ממש (בפנימיות) הוא ע"י שם אלקים. ויש לומר הפירוש בזה, דזה שבהענין דויתן לך את אלקותו נזכר שם אלקים דוקא, הוא, כי ענין זה [שההמשכה דשם הוי' נמשך ע"י הצמצום דאלקים בכדי שיומשך בנו ממש] מורה על גודל מעלתן של ישראל, שהם למעלה גם מהוי'. דהוי' מצד עצמו הוא גילוי (בלתי מוגבל), וזה שנעשה בו צמצום (היפך הענין דהוי' כמו שהוא מצד עצמו) הוא מצד זה דשורש ישראל הוא בהעצמות שלמעלה מהגדרים דגילוי וצמצום.

ויש לקשר זה עם מ"ש הצ"צ בהגהותיו ללקו"ת ד"ה ביום השמע²⁹ צ"צ בהמבואר שם דשם אלקים (שבפסוק צור לבבי וחלקי אלקים

20) וארא ו, ג.
 21) שמות ג, יב.
 22) יתרו כ, א. ואתחנן ו, ה.
 23) אוה"ת וארא ע' ריב"ג.
 24) יהל אור ע' שז.
 25) ב"ר פס"ו, ג.
 26) תולדות כז, כח.
 27) לקו"ת בלק עג, ב. ולהעיר גם מלקו"ת נצבים נג, סע"ג.
 28) תניא אגה"ת פ"ד.
 29) פה, סע"ב ואילך.

לעולם) הוא למעלה משם הוי', דענין צור לבבי וחלקי אלקים לעולם הוא ע"ד מ"ש³⁰ והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, שורש הנשמות כמו שהם בעצמותו ית'. ויש לומר, דלפי הביאור שבפנים המאמר, דזה שאלקים הוא למעלה מהוי' הוא האלקים קאי על השורש ומקור דשם הוי', העילוי הוא בענין הגילוי (הוי'), שהרי זה שהשורש ומקור דהוי' נקרא אלקים הוא (לא מצד מעלת ההעלם, אלא אדרבא) מצד זה שבהיותו במקורו נרגש בו שהוא צמצום לגבי הגילוי שלמעלה מהוי'. ונמצא, שהוי' הוא למעלה מאלקים, היינו, שגם עכשיו (לאחרי שנמשך הבחינה דאלקים שהוא השורש דהוי'), הוי' הוא למעלה מאלקים, אלא שעכשיו הם בדרגות נעלות יותר. [ויובן זה בפרטיות יותר ע"פ המבואר בלקו"ת³¹ בענין ממלא וסובב, דזה שעכשיו הוא בבחינת סובב ומקיף, יהי' לעתיד לבוא בגילוי בפנימיות, ובחינת המקיף אז יהי' אור נעלה ביותר, שעכשיו אינו מאיר כלל, גם לא בבחינת מקיף. ומזה מובן בענין הוי' ואלקים, דהוי' ואלקים הם סובב וממלא³², שיש בהם ריבוי דרגות. וענין ההמשכה דהוי' הוא האלקים הוא, דזה שהי' תחלה בחינת סובב (הוי'), נעשה אור פנימי (אלקים), והסובב (הוי' דעכשיו) הוא אור נעלה ביותר שלא האיר תחלה גם בבחינת מקיף]. משא"כ להביאור שבהגהות הצ"צ, דצור לבבי וחלקי אלקים לעולם הוא ע"ד האלקים אשר נתנה, זה שאלקים הוא למעלה מהוי' הוא מה שההעלם הוא למעלה מגילוי, דענין האלקים אשר נתנה הוא מה ששורש הנשמות הוא בהעצמות, העלם העצמי³³ שלמעלה מגילוי³⁴.

וע"פ זה יש לומר, דזה שהצ"צ מביא ברשימותיו במזמור זה בהמשך לענין צור לבבי וחלקי אלקים לעולם העילוי דישראל שבשכילים נעשה צמצום בשם הוי', שייך למ"ש בהגהותיו ללקו"ת דחלקי אלקים לעולם הוא כענין האלקים אשר נתנה, דשורש הנשמות הוא בהעלם העצמי.

וע"פ כל הנ"ל יובן עוד יותר הקשר וההמשך דיחד לבבי להפסוק שלפניו כי גדול אתה גוי' לבדך, דאלקים לבדך קאי על העלם

(34) ראה סד"ה ויתן לך תרס"ו (ע' צג) דמ"ש ויתן לך האלקים קאי על העלם העצמי (ושם, דזהו גם ענין "ויתן לך את אלקותיו"). וע"פ מ"ש בפנים יש לקשר הפירוש שביהל אור שם עם הפירוש שבתרס"ו שם.

(30) קהלת ז, יב.
 (31) ואתחנן ז, ב.ג.
 (32) כמבואר בלקו"ת שם ו, א.
 (33) דזהו גם מה שמביא שם (לקו"ת שמע"צ פה, רע"ג) מ"ש עין לא ראתה אלקים זולתך.

העצמי. והקשר דיחד לבבי עם אלקים לבדך הוא, דהבקשה יחד לבבי שיהי' היחוד דהוי' ואלקים, שהאור שלמעלה מהוי' יומשך בהוי' [כפירוש הב' (דלעיל) דיחוד הוי' ואלקים הוא שאלקים שלמעלה מהוי' יומשך בהוי'] ושזה יומשך באלקים שלמטה מהוי', אף שההמשכה בשם אלקים היא לכאורה ענין של ירידה וצמצום, הוא, כי זה ששם הוי' נמשך ע"י הצמצום דשם אלקים בכדי שיהי' אלקינו הוא מפני שהשורש דישאל הוא באלקים לבדך, העלם העצמי, שמשם דוקא נמשך ההעלם דשם אלקים. ויש לומר דזהו גם הקשר דענין יחוד הוי' ואלקים (יחד לבבי) למזמור פ"ו, דאלקים הוא בגימטריא פ"ו, ולכן במזמור זה מודגש ששורש ההעלם דשם אלקים הוא בהוי' אלקים לבדך, העלם העצמי.

ויש לומר, דזהו גם מה שסיום וחותם המזמור הוא כי אתה הוי' עזרתני, ונחמתני, שהגילוי דשם הוי' (כי אתה הוי') שמאיר בשם אלקים, הוא לא רק באופן דעזרתני, שעוזר ומושיע מהענינים הבלתי רצויים שנעשו מההעלם דשם אלקים, אלא גם באופן של נחמתני, שאמיתית ושלימות הנחמה היא כמ"ש³⁵ אורך הוי' כי אנפת בי תשוב אפך ותנחמני, שנתגלה הטוב דענינים אלו (שנעשו מההעלם דשם אלקים) עצמם. כי שורש ההעלם דשם אלקים הוא בהעלם העצמי שלמעלה מגילוי, אלא שבשם אלקים הוא בהעלם, וע"י האור דשם הוי' שמאיר בשם אלקים, מתגלה שורש ההעלם דשם אלקים, הגילוי דהעלם העצמי.

(ח) **ועפ"ז** יש לבאר גם מ"ש בהמזמור³⁶ שמח נפש עבדך גו', דהנה מבואר ברשימות הצ"צ (למזמור זה)²⁴ מה שארז"ל³⁷ וכיום שמחת לבו זה בנין ביהמ"ק, לבו שייך לשם אלקים כמ"ש צור לבבי וחלקי אלקים לעולם, וע"י הקרבנות ובפרט ע"י הנסכים שהיו בביהמ"ק, נמשך בו (בשם אלקים) הגילוי דשם הוי', יחד לבבי, ולכן נק' ביהמ"ק בשם שמחת לבו [השמחה דשם אלקים, צור לבבי גו' אלקים גו'], ע"ד שהיין דנסכים נק'³⁸ יין המשמח אלקים. ויש להוסיף, דע"פ הידוע³⁹ שע"י השמחה מתגלה הפנימיות וההעלם של הדבר שמשמחים אותו, הפירוש דיין המשמח אלקים [ועד"ז מה שביהמ"ק נק' שמחת לבו] הוא לא רק

(35) ישע"י יב, א. וראה יל"ש עה"פ.

(39) ד"ה שמח תשמח תרנ"ז ע' 49 (סה"מ תרנ"ז ע' רכג) ואילך. וראה גם לקו"ת שלח

(36) פו, ד.

מא, ג ואילך. וראה הערה הבאה.

(37) תענית כו, ב במשנה.

(38) ראה ס' שופטים ט, יג. ברכות לה, א.

מפני שע"י היין דהנסכים נמשך באלקים הגילוי דשם הוי' אלא⁴⁰ גם (ובעיקר) מפני שע"י גילוי זה מתגלה גם הפנימיות דשם אלקים גופא, ששרשו הוא בהעלם העצמי.

וע"פ המבואר לעיל הקשר דפירוש הזוהר שיחד לבכי קאי על לבו דהקב"ה עם הפירוש דיחד לבכי קאי על לב האדם, יש לומר, שגם הענין דשמח נפש עבדך (שמחת לב האדם) הוא בדוגמת שמחת לבו דלמעלה, דכמו שנת"ל בענין שמחת לבו זה בנין ביהמ"ק שהשמחה היא שמתגלה הפנימיות דשם אלקים (צור לבכי גו' אלקים גו') עצמו, ומעלת הגילוי דשם הוי' שמאיר בשם אלקים הוא בעיקר שע"י גילוי זה מתגלה הפנימיות דשם אלקים עצמו, עד"ז הוא גם בהענין דשמח נפש עבדך, שכל הגילויים שנמשכים לישראל הם רק (כמו) הקדמה לגילוי הפנימיות והשורש דישראל עצמם, שהשורש דישראל הוא בעצמות (העלם העצמי, האלקים אשר נתנה). וזהו מ"ש שמח נפש עבדך, נפש דוקא, כי ענין אלקינו (בהדרגות דנר"ג) הוא בנפש⁴¹, ומכיון דזה שהוא אלקינו, שנמשך ע"י הצמצום דשם אלקים (בכדי שיהי' בנו בפנימיות, כחנו וחיותנו) הוא מפני ששורש ישראל הוא בהעצמות, האלקים אשר נתנה, לכן השמחה דישראל, גילוי הפנימיות והשורש שלהם, הוא בנפש דוקא, שמח נפש עבדך⁴². ויש לומר, דזהו גם הטעם על מ"ש בזוהר⁴³ (שאומרים בעת השתטחות על קברי הצדיקים) דנפש אית בכולהו בני נשא, כי בחינת נפש שייכת להעצם שהיא בכולם בשוה.

ט) וזהו גם מה שהתחלת המזמור היא תפלה לדוד, דדוד נק' נעים זמירות ישראל⁴⁴ לפי שהזמירות שלו אמרם בשם כל ישראל⁴⁵, הבקשות שבתהלים (ומילוי הבקשות) שייכים לכאו"א מישראל. ובפרט ע"פ מה שאומרים בנוסח היהי רצון שאחרי אמירת התהלים, דיהי

דסור מרע היא באלקינו [משא"כ התשובה דועשה טוב היא בהוי', שם עג, ב ואילך], ושם (עד, ב) שהתשובה דסו"מ "היא על בחי נפש".

(42) וע"פ המבואר בכ"מ דבן ועבד שייכים להוי' ואלקים — יש לומר, שזהו גם הדיוק שמח נפש עבדך.

(43) ח"ג ע, ב.

(44) שמואל-ב כג, א.

(45) ראה שהש"ר פ"ד, ד (בתחילתה).

(40) בלקו"ת שם מד, א. ד, דפירוש יין המשמח אלקים הוא "שמשמח את ההעלם וההסתור שנמשך משם אלקים, שלא יעלים ויסתיר, שיהי' גילוי הפנימיות למטה". ואולי יש לומר, דזה שנק' בשם "יין המשמח אלקים" — אף ש"גילוי הפנימיות" שע"י הנסכים הוא (לכאורה) הגילוי דשם הוי' שנמשך ע"י שם אלקים — הוא, כי עי"ז נשלמת הכוונה דשם אלקים.

(41) ראה לקו"ת בלק (עג, ב), שהתשובה

רצון שתהא נחשבת לנו אמירת מזמורי תהלים אלו כאילו אמרם דוד מלך ישראל בעצמו. ובפרט ע"פ המבואר בארוכה בסיפורי כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁶ ע"ד הפלאת אמירת תהלים. וכן הוא בנוגע להבקשה שמח נפש עבדך, דבחינת נפש יש לכאו"א מישראל (כנ"ל), והבקשה שמח נפש עבדך היא שתתגלה הפנימיות והשורש דהנפש, האלקים אשר נתנה, ובהלשון שבמזמור זה — אלקים לבדך, העלם העצמי, ובפשטות, שכאו"א מישראל יהי' בשמחה גדולה, ועד לשמחה שהיתה בדוד המלך [וכפירוש הפשוט בשמח נפש עבדך שקאי על דוד] דכתיב בי'⁴⁷ והמלך⁴⁸ דוד מפזז ומכרכר לפני ה' וגו', ועד שבאים להשמחה שתהי' בגאולה העתידה, ושמחת עולם על ראשם⁴⁹, ובפרט שאז יקויים גם הענין דאתה הוי' עזרתני ונחמתני (שבחותם המזמור), דאמיתית ענין הנחמה הוא (כנ"ל) שיתגלה גם הטוב בהגלות, הרי השמחה תהי' בשלימות, מכיון שהשמחה תהי' לא רק מצד הענינים שיהיו לעתיד אלא שיתגלה אז גם הטוב מה שהי' בגלות. ויהי רצון שכל זה יהי' בקרוב ממש, ובאופן דלא⁵⁰ עכבן אפילו כהרף עין.

(פסוק יד): ודוד מכרכר בכל עוז לפני ה'.
 (49) ישעי' לה, יו"ד. נא, יא.
 (50) מכילתא (הובא בפרש"י) עה"פ בא יב, מא — בנוגע ליצי"מ. ומזה מובן במכש"כ בנוגע לגאולה העתידה, מכיון שכבר כלו כל הקיצין (סנהדרין צז, ב).

(46) ראה בארוכה קובץ מכתבים שבסו"ס תהלים אהל יוסף יצחק. ועוד.
 (47) שמואל-ב ו, טז. רמב"ם סוף הל' לולב.
 (48) כ"ה ברמב"ם שם. ובכתוב שם:
 המלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה'. ושם לפני²